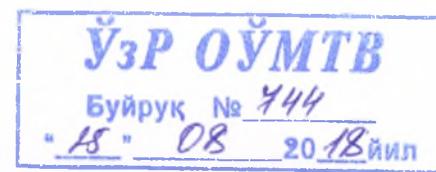

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича)
бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари

Тошкент

СЎЗ БОШИ

1. ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат шарқшунослик институти
- Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Стратегик ва миңтақалараро тадқиқотлар институти.

2. ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2018 йил «18» август даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган.

3. ЖОРӢЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги.

Мазкур малака талабни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуки Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	<i>5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи</i>	4
1.1.	Кўлланиш соҳаси	4
1.2.	<i>5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг таснифи</i>	4
2.	<i>5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар</i>	6
2.1.	Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	6
2.2.	<i>5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари</i>	6
3.	<i>5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар</i>	8
3.1.	Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	8
3.2.	<i>5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми</i>	10

1. 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналишининг умумий таснифи

5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи олий таълимнинг ўкув режа ва фан дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машғулотларини тўлик ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффакиятли ўтган шахсга «бакалавр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўгрисидаги давлат намунасидағи расмий хужжат(лар) берилади.

Ўкув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати ва мос малака(даражаси) 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўкув режа ва фан дастурининг муддати ва битирувчиларнинг малака(даражаси)

Ўкув режа ва фан дастурининг номи	Малака (даражаси)	Ўкув режа ва фан дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалавриатнинг ўкув режа ва фан дастури	Бакалавр	4 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Олий таълимнинг ушбу малака талаби **5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича)** таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўкув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси худудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Олий таълим муассасаси мазкур таълим йўналиши бўйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда ДТС асосида таълим дастурларини амалга ошириш ҳуқукига эга деб хисобланади.

1.1.3. Мазкур малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур таълим йўналиши ва тайёргарлик даражаси бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда таълим дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари;

- таълим йўналишининг таълим дастурларини ўзлаштириш бўйича ўкув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

- ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўкув бўлими бошлиги, деканлар ва кафедра мудирлари);

- битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

- таълим йўналишини ихтиёрий танлаш ҳуқукига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар қасбий фаолиятларининг таснифи

1.2.1. 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар қасбий фаолияттининг соҳалари:

5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналиши бўйича гуманитар соҳадаги йўналиш бўлиб, у халқаро муносабатлар соҳасини ривожлантиришга, ташқи сиёсат истиқболини белгилашга, қасбий кўниkmaga,

мутасаддилик кобилиятига йўналтирилган инсон фаолиятининг воситалари, усуллари, методлари ва услубларининг мажмуасини ҳамда сиёсий билимлар тизими билан бевосита алоқадор бўлган халқаро муносабатлар тарихи ва назарияси, дипломатия асослари, Ўзбекистон ва хорижий давлатларнинг халқаро муносабатлари, халқаро ташкилотлар ва халқаро муносабатларнинг бошқа акторлари билан боғлиқ бўлган назарий ва амалий фаолиятни ўзида камраб олади.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиқсан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришилар бўлиши мумкин.

1.2.2. 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар билим доираси ва касбий фаолиятининг обьектлари:

жаҳон сиёсатида кечеётган замонавий жараёнлар; дипломатик алоқалар ва муносабатлар; ташки сиёсий ва дипломатик фаолият; ташки иктисодий фаолият; Ўзбекистон Республикаси ва хорижий давлатларнинг ташки сиёсати; халқаро муносабатларнинг асосий акторлари: давлатлар, халқаро ташкилотлар, иттифоқлар ва уюшмалар.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиқсан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият обьектларида қўшимча ва ўзгаришилар бўлиши мумкин.

5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолияти қўйидагиларни қамраб олади:

– ички ва ташки сиёсий фаолият билан боғлиқ жараёнларни ўзлаштириши ва амалга ошириши;

– илмий тадқиқот институтлари ва марказларида илмий-тадқиқот ҳамда таҳлилий ишларни олиб бориши;

– Ўзбекистон Республикаси Таишчи ишлар вазирлиги тизимида, шу жумладан Дипломатик сервис хизмати, Жаҳон ахборот агентлиги ва Дипломатик курсларда касбий фаолиятни амалга ошириши;

– Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатлардаги дипломатик ваколатхоналари ва консулий миассасаларида, хорижий давлатларнинг Ўзбекистон Республикасидаги дипломатик ваколатхоналари ва консулий миассасаларида касбий фаолиятни амалга ошириши;

– вазирликлар, давлат қўмиталари, ҳокимликлар ва бошқа давлат идоралари, миассасаларининг халқаро бошқарма ва бўлимларида касбий фаолиятни амалга ошириши;

– халқаро ташкилотларда, Ўзбекистон Республикасининг халқаро ташкилотлардаги ваколатхоналарида ва халқаро ташкилотларнинг Ўзбекистон Республикасидаги ваколатхоналарида касбий фаолиятни амалга ошириши;

– ижтимоий-гуманитар йўналишидаги илмий-тадқиқот миассасаларида кичик илмий ходим бўлиб ишлаши;

– архивларда, ахборот-ресурс марказларида, нашриётларда, оммавий-ахборот миассасаларида, турли тадбиркорлик субъектларида, нодавлат нотижорат ва жамоат ташкилотларида ҳамда бошқа миассасаларда ишлаши.

1.2.3. 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари:

- илмий-тадқиқот;
- маънавий-маърифий;
- ташкилий-бошқарув;
- таржимонлик;
- эксперт-таҳлилий;
- лойиҳаларни бошқарни;
- консалтинг хизмати ва шу кабиларни ўз ичига олади.

Йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиқсан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият

турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Таълим йўналиши бўйича тайёрланган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши бўйича касбий мослашув имконоститлари

Таълим йўналишини тутатган бакалавр педагогик цикл фанларини ўзлаштиргандан сўнг, умумий ўрта, ўрта маҳсус, касб-хунар таълими муассасаларида мутахассислик фанларидан ҳамда ўрганилган шарқ ва гарб тилларидан таълим бериши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имконоститлари

5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий тайёргарликдан кейин:

5A120701 – Халқаро муносабатлар ва ташқи сиёсат магистратура мутахассислиги бўйича икки йилдан кам бўлмаган муддатда магистратурада ўкишни давом эттириши мумкин.

Шунингдек, ўрнатилган тартибда мустакил тадқиқотчилик асосида илмий-тадқиқот ишларини олиб бориши мумкин.

2. 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

- дунёкараш билан боғлиқ тизимли билимларга эга бўлиши;
- гуманитар, табиий ва илмий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустакил таҳлил кила олиш;
- табиат ва жамиятда кечеётган жараёни ва ҳодисалар ҳакида яхлит тасаввурга эга бўлиши, табиат ва жамият ривожланиши ҳакидаги билимларни эгаллаши ҳамда улардан замонавий илмий асосларда ҳаётда ва ўз касб фаолиятида фойдалана билиш;
- инсоннинг бошқа инсонга, жамиятга ва атроф муҳитга муносабатини белгиловчи хукукий ҳамда маънавий мезонларни билиши, касб фаолиятида уларни ҳисобга ола билиш;
- ахборот йигиши, саклаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган билиши, ўз фаолиятида мустакил асосланган карорлар қабул кила олиши;
- тегишли бакалавриат йўналиши бўйича ракобатбардош умумкасбий тайёргарликка эга бўлиши;
- янги билимларни мустакил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил кила олиши;
- камида битта чет тилини эркин сўзлашув даражасида эгаллаган бўлиши;
- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурати тўғрисида илмий тассаввур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоний чиникириш укув ва кўникмаларига эга бўлиши лозим.

Бакалавр:

- таълим йўналиши бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустакил ишлашга;
- тегишли бакалавриат йўналиши доирасида танланган мутахассислик бўйича магистратурада олий таълимни давом эттиришга;
- кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўнимчча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.2. 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- жаҳон сиёсатига оид турли тадқиқотларни амалга ошириш, улар билан боғлик амалиётларни ўтказиш, илмий-тадқиқот натижаларини амалиётга татбиқ этиш ҳамда жаҳон сиёсатига оид адабиётларни экспертиза қилиш тартиб-қоидаларини ишлаб чиқишида қатнашиш;
- махсус адабиётлар ва жаҳон сиёсатига оид бошқа илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш;
- илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, халкарошуносликка оид адабиётлар экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;
- маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш;
- тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбиқ этишда қатнашиш **қобилиятларига эга бўлиши лозим.**

Маънавий-маърифий фаолиятида:

- маънавий-маърифий ишларни режалаштира олиш, уни ташкиллаштириш усуулларини эгаллаш, ўқувчилар онгига миллий истиқбол ғоясини сингдириш;
- ўқувчиларда мағкуравий ва ахборот хуружларига қарши иммунитетни юзага келтириш метод ва технологияларини билиш;
- глобаллашув шароитида кечётган жараёнларда ёзма маънавий мероснинг ўрни ва таъсири ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш;
- маҳаллаларда маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича индивидуал сұхбат ўтказиш;
- миллий урф-одат ва маросимларни ўтказишида умуминсоний қадриятлар, меҳрмурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни очиб бериш **қобилиятларига эга бўлиши керак.**

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- сиёsat фанларига оид турли тадбир, анжуман ва маърифий сұхбатларни ташкиллаштириш ва бошқариш;
- АРМда ахборот технологиялари тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлик бўлган жараёнлар мониторинги ҳамда сифатини баҳолаш механизmlарини ишлаб чиқиш;
- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилишда иштирок этиш;
- ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш механизmlарини ишлаб чиқиш;
- жамоада ижтимоий ва маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ва бошқариш;
- фикрлар ҳар хил бўлган шароитда тўғри қарор қабул қилиш;
- бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишнинг натижаларини баҳолаш **қобилиятларига эга бўлиши керак.**

Таржимонлик фаолиятида:

- давлат ташкилотлари ва давлатга қарашли бўлмаган хусусий ташкилотларда чет тиллардан таржимонлик қилиш **қобилиятига эга бўлиши керак.**

Эксперт-таҳлилий фаолиятида:

- таҳлилий ва илмий тадқиқот ишларини тизимли ёндашув асосида олиб бориш ва компютерли моделлаштириш, экспериментал услублардан фойдаланиш **қобилиятларига эга бўлиши керак.**

Лойиҳаларни бошқариш фаолиятида:

- турли тадбир ва ташабbusларни режалаш ва ижро қилишда лойиҳавий ёндашув **қобилиятларига эга бўлиши керак.**

Консалтинг хизмати фаолиятида:

- йўналишига мос мавзулардаги лойихалар, манбалар, адабиётлар, электрон видео ва аудио маҳсулотларни экспертиза қилиш;
- ихтисосликка мос соҳалар бўйича консалтинг хизматларини кўрсатиш қобилиятларига эга бўлиши керак.

3. 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари умумий ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълими билан узлуксиз ва узвийлки таъминланишини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилиши ва талабаларнинг қўйидаги мажбурий фанлар блокларини ўзлаштиришини назарда тутиши зарур:

Гуманитар ва табиий-илмий;
Умумкасбий;
Ихтисослик;
Қўшимча.

Касбий фаолияти қўникмаларини эгаллаш учун малака амалиётлари ўтилиши назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув фанлари билан бир қаторда талабалар танлаган фанларни ҳам ўз ичига олиши шарт.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурларини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув фанларига оид бир қанча масалалар ва муаммолар бўйича мустакил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

Ўқув режага киритиладиган ихтисосликка оид фанларнинг амалий машғулотлари олий таълим муассасаси ҳамда базавий ташкилотларда ўтказилади.

Назариёт ва амалиёт яхлитлигини таъминлаш учун талабаларнинг малакавий амалиётлари базавий ташкилот ва муассасаларларда ўтказилади.

3.1. Ўқув режа фанлари блоклари мазмунига қўйиладига умумий талаблар

Гуманитар ва табиий-илмий фанлар блоки:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланадиган олий таълимнинг бакалавриат таълим йўналишлари ўқув режаларидағи гуманитар ва табиий-илмий фанлар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

умумий ўрта ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълими билан узвийлик ҳамда узлуксизликни инобатга олган ҳолда, информатика ҳамда ахборот тўплаш, уларни қайта ишлаш ва узатиш усусларининг жамиятдаги ўрни ва аҳамияти ҳақида олий даражадаги тасаввурларни шакллантириши;

таълим йўналиши учун зарур бўлган фундаментал фанларни чукур ўрганишнинг илмий ва назарий асосларини таъминлаши лозим.

Умумкасбий фанлар блоки:

математик ва табиий-илмий фанлар билан маҳсус фанлар ўртасида илмий ва назарий боғлиқликни таъминлаши;

таълим йўналиши ихтисослик фанларни ўрганиш ва чукур эгаллаш учун зарур бўлган фундаментал умумкасбий билимларни, амалий қўникма ва укувларни шакллантириши;

таълим йўналишига мувофиқ касб фаолияти соҳаларида эришилган асосий ютуқлар, муаммолар ва уларнинг ривожланиш истиқболлари ҳақида тасаввур ҳосил қилиши;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат) сиёсати, тарихи, тили, маданияти, географияси ҳамда этнографиясига оид илмий ва амалий билимларни, шунингдек ҳозирги давлатлараро маданий ва иқтисодий муносабатлар хақидағи билимларни умумлаштириши;

Ўзбекистон Республикаси сиёсий тизимининг шаклланиши, ривожланиши, шунингдек мамлакатимизда демократик жараёнларнинг ўзига хос хусусиятларини ёритиши;

талабаларда замонавий сиёсий жараёнларнинг назарий ва амалий масалалари ҳакида етарли билим ҳамда кўникмалар, шунингдек мустақил хулоса чиқариш қобилиятини шакллантириши;

талабаларда ўрганилаётган минтақа (мамлакат)нинг сиёсий тизими, ташки алоқаларини тарихий ракурсда таҳлили; Ўзбекистон ва ўрганилаётган минтақа (мамлакат) алоқаларининг тарихи, бугуни ва истиқболларига доир билимларни амалда қўллай олиш қобилиятини пайдо қилиши;

буғунги дунёдаги геосиёсий жараёнларнинг моҳияти, йўналишлари ва дунё тартиботидаги асосий тенденциялар ҳакида етарли тасаввурларни бойитиши;

глобаллашув ва интеграциялашув жараёнлари ҳамда халқаро ҳукуқнинг жаҳон ҳамжамияти томонидан амалда тадбиқ этилиши механизмлари тўғрисида аниқ тасаввурларни юзага чиқариши;

талабаларда халқаро муносабатлар ва сиёсатнинг умумбашарийлиги ҳамда замонавий босқичда дунё давлатлари, шу жумладан Ўзбекистон, Марказий Осиё ҳамда ОТМ давлатлари ривожланишининг ўзига хос хусусиятларини билиши ҳамда эгаллаган билимлари асосида таҳлилий маълумотлар тайёрлаш, хулоса ва таклифлар ишлаб чиқиш қобилиятини шакллантириши;

Ўзбекистон Республикаси ташки сиёсатининг асосий тамойиллари, давлат манфаатлари ва “Ташки сиёсий фаолият Концепцияси”нинг моҳияти, мақсадлари ҳакида етарли билим ва кўникмаларнинг тўпланишини таъминлаши;

талабаларнинг асосий ўрганилаётган шарқ тилини ўзлаштириш даражаси “**A1 бошланғич**” босқичидан бошлаб “**B2 тилни мустаҳкам эгаллаш ва эркин мулоқот қила олиш**” босқичигача бўлган кўникмалар доирасидаги билимларни қамраб олишга қаратилиши;

талабаларда ўрганилган шарқ ҳамда ғарб тилларда ахборот таҳлилини олиб бориш, шунингдек, таржима ва сиёсий масалалар бўйича объектив консалтинг хизматларини бажариш қобилиятини шакллантириши лозим.

Ихтисослик файлари блоки:

тегишли бакалавриат таълим йўналиши бўйича маҳсус билимларни, касб фаолияти кўникмалари ва уқувларини шакллантириши;

замонавий сиёсатдаги илгор парадигмалар, сиёсий раҳбарлик турлари, сиёсий ҳокимият, сиёсий тизим, сиёсий режим ва сиёсий партия миқёсидаги сиёсатнинг умумий назарияси; асосий геосиёсий концепциялар ва муҳим сиёсат марказларининг тавсифи ҳамда уларни мувозанатга келтирувчи тенденциялар, халқаро муносабатлар ва сиёсатда глобализм;

Ўзбекистоннинг Марказий Осиё ва жаҳондаги геосиёсий ўрни; Ўзбекистон ташки сиёсати ва дипломатияси олдида турган муҳим вазифалар;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат)нинг жаҳон тартиботидаги ўрни; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)тараккиётининг ўзига хос хусусиятлари ҳамда замонавий халқаро муносабатлар тизимида ўрганилаётган минтақа (мамлакат)омили;

Ўзбекистон Республикаси ташки сиёсатида тизимли ёндашув;

Ўзбекистон Республикасининг дунёнинг бошқа минтақаларидағи миллий ва давлат манфаатлари;

инсоният ривожланиши йўлида жаҳон сиёсатининг ривожланиш қонуниятлари, тарихий босқичлари ва асосий ютукларининг умумий мазмуни, фан тарихини ўрганишдаги асосий усуслар;

жаҳон сиёсатининг асосий даврлари, уларнинг тадрижий ривожланиши, алоҳида олинган мамлакатлар, минтақалар, умумисоният тарихи, фактлар, воқеалар, тарихий шахслар;

Марказий Осиё тарихий ривожланишининг асосий босқичлари, жаҳон цивилизацияси ривожланишида Ўзбекистоннинг ўрни, цивилизацион жараёнлар ривожида умумий ва хусусий белгилар;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат) ташки сиёсатининг асосий йўналишлари; ўрганилаётган минтақа (мамлакат) ташки сиёсатини шаклланишида таъсир қиладиган глобал муаммолар ва турли хил омиллар; ўрганилаётган минтақа (мамлакат)да бўлиб ўтаётган сиёсий-иктисодий жараёнлар;

ўрганилаётган минтақа (мамлакат)нинг дунёнинг турли минтақаларидағи миллий ва давлат манфаатларини аниқлаш; хорижий шарқ давлатларидағи ғоявий оқимларнинг ва ижтимоий сиёсатнинг ўзига хос тавсифи; хорижий шарқ давлатларидағи ижтимоий сиёсий жараёнинг асосий йўналишлари тўғрисида аниқ тасаввурлар, билим ва қўникмаларни шакллантиришни камраб олиши лозим.

Қўшимча фанлар блоки:

таълим йўналиши талабаларининг умумкасбий ва ихтисослик фанлари бўйича қўшимча равишда чуқур билим олишга бўлган эҳтиёжини қондириши;

давлат ва жамият бошқарувида, шунингдек давлат хизматларида кадрлар самарадорлигини таъминланиши ҳамда таълим хизматлари соҳалари ривожини жадаллаштириши;

таълим сифатига қўйилаётган талаблар ва меҳнат бозори конъюктураси тез ўзгараётган шароитда бакалавриат таълим йўналишилари бўйича ўқув режалар ва фандастурларининг сафарбарлиги ва мослашувчан бўлишини таъминлаши;

касбий фаолият стратегияси ва тактикасини тўғри танлаш олиш, касбий нуқтаи назарнинг барқарорлигини таъминлаши лозим.

Танлов фанлари:

Таълим йўналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуклари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиқсан ҳолда танлов фанларининг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

3.2. 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юкори ҳажми ҳафтасига 54 соат килиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажralган ҳолда (кундузги) ўкиш шакли учун аудитория машгулотларининг энг юкори ҳажми ҳафтасига 30 соатгача килиб белгиланиши мумкин.

Ўқишнинг норматив муддати тўрт йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 204 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

назарий ва амалий таълим -	59,8%;
аттестация -	8,8%;
таътил -	17,6%;
малакавий амалиёт -	10,8%;
битирув малакавий иши -	2,9%.

Назарий таълим ҳажми фанлар блоклари бўйича қуйидагича тақсимланади:

гуманитар ва табиий-илмий фанлар	26,0%;
умумкасбий фанлар	46,9%;
ихтисослик фанлар	21,1%;
қўшимча фанлар	6,0%.

Илова

**5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) йўналиши бўйича
таълим дастурининг тузилиши**

T/p	Ўқув блоклари, фанлар ва фаолият турларининг номлари	Умумий юкламанинг ҳажми, соатларда
1.00	Гуманитар ва табиий-илмий фанлар	1712
1.01	Ўзбекистон тарихи	78
1.02	Ўзбекистонни ривожлантириш стратегияси. Фуқаролик жамияти	78
1.03	Фалсафа	128
1.04	Диншунослик	64
1.05	Ўзбек (рус) тили	184
1.06	Хорижий тил	880
1.07	Жисмоний тарбия ва спорт*	128
1.08	Жаҳон сиёсатида ахборот технологиялар ва таҳлилий фаолият	172
2.00	Умумкасбий фанлар	3088
2.01	Асосий шарқ тили	2126
2.02	Сиёсатшуносликка кириш	184
2.03	Жаҳон сиёсати	244
2.04	Сиёсий технологиялар ва манежмент	124
2.05	Халқаро ҳуқуқ	124
2.06	Халқаро ташкилотлар ва глобал бошқарув	72
2.07	Математик моделлаштириш	124
2.08	<i>Таплов фанлари</i>	90
3.00	Ихтисослик фанлари	1392
3.01	Иктисадий дипломатия	72
3.02	Сиёsat ва дин	124
3.03	Дипломатик хизмат, протокол ва этикет	144
3.04	Халқаро муносабатлар тарихи	124
3.05	Халқаро муносабатлар назарияси	124
3.06	Геосиёsat	244
3.07	Шарқ мамлакатлари халқаро муносабатлари	184
3.08	Хорижий шарқ мамлакатларида хавфсизлик муаммолари ва мажоралар	144
3.09	Ўрганилаётган мамлакат ички ва ташки сиёсати	124
3.10	<i>Таплов фанлари</i>	108
4.00	Кўшимча фанлар	396
	Жами	6588
	Малакавий амалиёт	1188
	Битириув малакавий иши	324
	Аттестациялар	972
	Жами	2484
	ҲАММАСИ	9072

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651.1/7

Гурух Т55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият обьекти, касбий фаолият жабхаси, бакалавриатнинг асосий ўкув режа ва фан дастури (бакалавриат дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўкув цикли, жаҳон сиёсати; давлат ва жамиятлар ривожига доир ижтимоий-сиёсий карашлар; тараққиётнинг ўзига хос моделлари, “сиёсат” категорияси; сиёсий ҳокимиият; сиёсий онг ва мағкуралар; сиёсий тизимлар; сиёсий жараёнлар; демократия назарияси; сиёсий институтлар; сиёсий партиялар; кўппартияйилик; ижтимоий гурӯхлар; сиёсий маданият; сиёсий ривожланиш; модернизация; халқаро сиёсат; сиёсий башорат; сиёсий таҳлил; сиёсий жараёнларни тарихий ракурсда ўрганиш; умумбашарий муаммолар; сиёсий можаролар ва можарошунослик, трансчегаравий жараёнлар; янги жаҳон тартиботи; демографик ва миграцион жараёнлар; геосиёсат; халқаро муносабатлар ва дипломатия тарихи; ташқи сиёсат субъектлари; дипломатик хизмат; дипломатик протокол ва этикет; ташқи алоқалар тизими; дипломатик ваколатхоналар; протокол мөъёри; халқаро ҳамжамият; дипломатик музокаралар; дипломатик воситачилик; халқаро ҳуқуқ; дипломатик ва консуллик ҳуқуки; дипломатик даҳлсизлик ва имтиёзлар; Буюк Ипак йўли, Ўзбекистоннинг хорижий шарқ давлатлари билан турли соҳалардаги алоқалари, Ўзбекистоннинг “ташқи сиёсий фаолият Концепцияси”, Ўзбекистон ташқи сиёсатида тинчликпарварлик гояси, БМТ ва халқаро ҳамкорлик.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари хамда
кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкент давлат шарқшунослик институти

Ректор А.Маннонов

2018 йил « 6 » августр

Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Стратегик ва минтақалараро
тадқиқотлар институти

Директор ўринбосари Б.Турсунов

2018 йил « 6 » августр

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
хузуридаги

Олий ва ўрта махсус, қасб-хунар
таълимими
ривождантириш маркази

Директор М.Х.Рахимов
2018 йил « 10 » августр
M.Ü.

Ўзбекистон ХДП Марказий
Кенгаши

Раис ўринбосари У.Вафоев
2018 йил « 10 » августр
M.Ü.

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия
университети

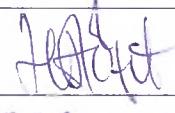
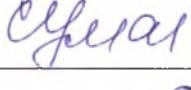
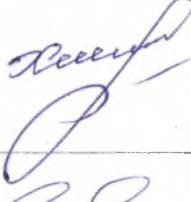
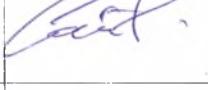
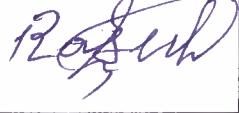
Ректор А.Абдувахитов
2018 йил « 10 » августр

Ўзбекистон Республикаси Президенти
хузуридаги Давлат бошқаруви
академияси қошидаги Ёшлар
муаммоларини ўрганиш ва
истиқболли кадрларни тайёрлаш
институти

Ректор А.Жалилов
2018 йил « 10 » августр

**5120700-Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши бўйича
малака талаблари ва ўкув режасини ишлаб
чиқувчи Ишчи гурӯҳ таркиби**

Т/Р	Ишчи гурӯҳ раиси ва аъзоларининг Ф.И.Ш.	Лавозими, илмий даражаси ва унвони, иш жойи	Имзо
1	Маннонов Абдураҳим Муталович	Раис. ТДШИ ректори, ф.ф.д., профессор	
Аъзолари:			
2	Абдуллаев Нодир Абдулхаевич	ТДШИ Ўкув ишлари бўйича проректор сиёс.ф.н.	
3	Умарова Саодат Маҳкамова	ТДШИ Ўкув-услубий бўлим бошлиғи	
4	Хусанов Чори Қодирович	ТДШИ Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва сиёсати факултети декани в.б., и.ф.н.	
5	Сайфуллаев Дурбек Бахтиёрович	ТДШИ “Жаҳон сиёсати ва халқаро муносабатлар” кафедраси мудири, PhD	
6	Каримова Наталья Эрмановна	ТДШИ “Хитой сиёсати, тарихи ва иқтисодиёти” кафедраси мудири, т.ф.д., профессор	
7	Ёвқочев Шуҳрат Акмалович	ТДШИ “Жаҳон сиёсати ва халқаро муносабатлар” кафедраси профессори, с.ф.д	
8	Рашидов Рустам Расулович	“Ўзбекгидроэнегро” АЖ кадрлар ва ўкув юртлари бошкармаси бош мутахассиси, PhD	

Ректор

М.У.

Ўкув ишлари бўйича
проректор

Декан в.б.

А.Маннонов

Н.Абдуллаев

Ч.Хусанов

**Тошкент давлат шарқшунослик институти
бакалавриат йўналиши учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим
йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)**

т/р	Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси қошидаги Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрларни тайёрлаш институти учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		Тошкент давлат шарқшунослик институти бакалавриат таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
шифри	номи		
1.	5120700	Жаҳон сиёсати (Минтақалар бўйича)	<ul style="list-style-type: none"> – ихтисосликка оид фанларни ўқитишда намунавий инновацион-технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва уларни қўллаш; – жаҳон сиёсатига оид турли тадқиқотларни амалга ошириш, улар билан бοглик амалиётларни ўтказиш, илмий-тадқиқот натижаларини амалиётга татбиқ этиш ҳамда жаҳон сиёсатига оид адабиётларни экспертиза қилиш тартиб-қоидалари ишлаб чиқишида қатнашиш; – маҳсус адабиётлар ва жаҳон сиёсатига оид бошқа илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш; – илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, халқарошуносликка оид адабиётлар экспертизасини амалга оширишда қатнашиш; – маълумотларни тизимли таҳлил қилиш; – тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбиқ этишида қатнашиш; – сиёсатшуносликка оид турли тадбир, анжуман ва маърифий сұхбатларни ташкиллаштириш ва бошқариш қобилиятларига эга бўлиши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги
Давлат бошқаруви академияси қошидаги
Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли
кадрларни тайёрлаш институти директори

А.Т.Жалилов

Тошкент давлат шарқшунослик институти
**бакалавриат йўналиши учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим
 йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)**

т/р	Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалааро тадқиқотлар институти учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		Тошкент давлат шарқшунослик институти бакалавриат таълим йўналиши битирувчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
шифри	номи		
1.	5120700	Жаҳон сиёсати (Минтақалар бўйича)	<p>Битирувчи қўйидаги касбий компетенция ва қобилятларга эга бўлиши керак:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Гуманитар соҳада илмий текшириш институтларида кичик илмий ходим, тадқиқотчи кузатувчи сифатида намунавий усуллар ва бошқалар бўйича экспериментлар ўтказиш ва уларнинг натижаларига ишлов бериш; – Илмий хисоботлар ва тушунтириш хатларини ишлаб чиқиш; – Ўтказилаётган илмий тадқиқотлар бўйича илмий оброзлар яратиш, рефератлар ва библиографиялар тузиш; – Илмий семинарлар, илмий конференсиялар ишида маъruzachi, мухокамаларда қатнашувчи ва референт сифатида иштирок этиш; – Илмий ва соҳага оид журналлардага мақола ва тақризлар тайёрлаш; – Интернет тармоғида янги илмий, адабий ва лисоний янгиликлар, янги педагогик технологиялар ва эксплуатацион ютуқлар хақидаги маълумотларни мақсадга йўналган холатда қидириш ва топиш; – Илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш жамоаси таркибида касбий фаолият масалаларини ечиш; – Глобаллашув шароитида кечеётган жараёнларда ёзма маънавий мероснинг ўрни ва таъсири хақида тушунтириш ишларини олиб бориш; – Миллий урф-одат ва маросимларни ўтказишида умуминсоний қадрятлар, меҳрурувват, багрикенглик, ватанпарварлик, сақоқат қаби юксак инсоний фазилатларни очиб бериш; – АРМда ахборот технологиялари тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган жараёнлар мониторинги хамда сифатини баҳолаш механизmlарини ишлаб чиқиш; – Ахборот технологияларидан фойдаланган холда ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш механизmlарини ишлаб чиқиш; – Жамоада ижтимоий ва маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ва бошқариш;

		<ul style="list-style-type: none"> – Бажарилаётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишнинг натижаларини баҳолаш; – Оммавий ахборот воситаларида мухаррирлик ишларини амалга ошириш, мақола ёзиш, кўрсатув ва эшиттиришлар тайёрлаш, қобилятини шакллантириш; – Нашриёт ва таҳрир соҳасида бадиий ва илмий асарларни, соҳага оид рисола ва монографиялар бўйича мусаххих ва мухаррирлик фаолиятини амалга ошириш; – Мутахассислиги соҳасида таржима ишларини ва хизмат кўрсатишни ташкил этиш; – Мутахассислик бўйича мавжуд холатнинг аналитик шархини ишлаб чиқиш; – Мутахассисликга оид лойихаларни экспертиза қилиш бўйича эксперт гурӯхларида иштирокчи сифатида қатнашиш; – Йўналишига мос мавзулардаги лойихалар, манбалар, адабиётлар, электрон видео ва аудио маҳсулотларни экспертиза қилиш; – Ихтисосликка мос соҳалар бўйича консалтинг хизматларини кўрсатиш.
--	--	---

Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги
Стратегик ва минтақалааро тадқиқотлар институти
директори ўринбосари

Б.Э.Турсунов

Тошкент давлат шарқшунослик институти
**бакалавриат йўналиши учун янгидан яратиладиган малака талабларига киритиладиган кадрлар истеъмолчиларининг таълим
 йўналиши битиравчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий комиетентлик талаблари)**

т/р	Ўзбекистон Халқ демократик партияси учун кадр тайёрланаётган бакалавриат таълим йўналиши		Тошкент давлат шарқшунослик институти бакалавриат таълим йўналиши битиравчилари касбий фаолиятларига қўйиладиган умумий малака талаблари (касбий компетентлик талаблари)
	шифри	номи	
1.	5120700	Жаҳон сиёсати (Минтақалар бўйича)	<p>Илмий-тадқиқот фаолиятида:</p> <ul style="list-style-type: none"> – маҳсус адабиётлар ва жаҳон сиёсатига оид бошқа илмий тўпламлар, махаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш; – илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, халқарошуносликка оид адабиётлар экспертизасини амалга оширишда қатнашиш; – маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш; – тадқиқот натижалари ва ишланмаларини тадбиқ этишда қатнашиш қобилияtlарига эга бўлиши лозим. <p>Маънавий-маърифий фаолиятида:</p> <ul style="list-style-type: none"> – маънавий-маърифий ишларни режалаштира олиш, уни ташкиллаштириш усулларини эгаллаш, ўқувчилар онгига миллий истиқлол гоясини сингдириш; – ўқувчиларда мағкуравий ва ахборот хуружларига қарши иммунитетни юзага келтириш метод ва технологияларини билиш; – глобаллашув шароитида кечәётган жараёнларда ёзма маънавий мероснинг ўрни ва таъсири ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш; – маҳаллаларда маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича индивидуал сухбат ўтказиш; – миллий урф-одат ва маросимларни ўтказиша умуминсоний қадриятлар, меҳр-мурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни очиб бериш қобилияtlарига эга бўлиши керак. <p>Ташкилий-бошқарув фаолиятида:</p> <ul style="list-style-type: none"> – АРМда ахборот технологиялари тизимини яратиш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ бўлган жараёнлар мониторинги ҳамда сифатини баҳолаш механизmlарини ишлаб чиқиш; – ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш механизmlарини ишлаб чиқиш; – жамоада ижтимоий ва маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ва бошқариш;

		<ul style="list-style-type: none"> – фикрлар ҳар хил бўлган шароитда тўғри карор қабул қилиш; – бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишнинг натижаларини баҳолаш қобилиятларига эга бўлиши керак. <p>ОАВда мухбирлик, ноширлик ва муҳаррирлик фаолиятида:</p> <ul style="list-style-type: none"> – оммавий ахборот воситаларида мухбирлик ва муҳаррирлик ишларини амалга ошириш, мақола ёзиш, кўrсатув ва эшиттиришлар тайёrlаш қобилиятини шакллантириш; – нашриёт ва таҳxир соҳасида бадиий ва илмий асарларни, соҳага оид рисола ва монографиялар бўйича мусаххих ва муҳаррирлик фаолиятини амалга ошириш; – ноширлик муассасаларида таржимон ва адабий ходим бўлиб ишлаш; – архив ва адабиёт музейларида экспкурсовод, илмий ходим сифатида ишлаш ва соҳага оид иш жараёнини ташкил қилиш қобилиятларига эга бўлиши керак. <p>Таржимонлик фаолиятида:</p> <ul style="list-style-type: none"> – давлат ташкилотлари ва давлатга қарашли бўлмаган хусусий ташкилотларда чет тиллардан таржимонлик қилиш қобилиятига эга бўлиши керак. <p>Консалтинг хизмати фаолиятида:</p> <ul style="list-style-type: none"> – йўналишига мос мавзулардаги лойиҳалар, манбалар, адабиётлар, электрон видео ва аудио маҳсулотларни экспертиза қилиш; – ихтиносликка мос соҳалар бўйича консалтинг хизматларини кўrsatiш қобилиятларига эга бўлиши керак.
--	--	---

Ўзбекистон Халқ демократик партияси
Марказий Кенгashi раиси Ўринбосари

У.Н.Вафаев

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишиган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида ва ҳар бир таянч ОТМ учун Ҳукумат томонидан чиқарилган Фармон ва қарорлар хамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғи асосида Тошкент давлат шарқшунослик институтида ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режаларининг турдош ОТМлари билан

КЕЛИШУВ БАЁННОМАСИ

Тошкент ш.

“10” 08 2018 й

Қатиашдилар:

ТДШИ дан: А.М.Маннонов – Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори, С.М.Умарова – ТДШИ Ўқув-услубий бўлим бошлиги, Қ.Омонов – Шарқ филологияси факультети декани, Ч.Хусанов – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва сиёсати факультети декани; И.Бекмуратов – Тарих ва фалсафа факультети декани; С.Хошимова – Хитойшунослик факультети декани; Р.Алимухамедов – Мумтоз филология кафедраси мудири, Р.Р.Алимова – МОХТМ кафедраси мудири, Т.С.Расулов – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти кафедраси мудири, Д.А.Пўлатова – Шарқ фалсафаси ва маданияти кафедраси мудири, У.У.Муҳибова – Жанубий Осиё тиллари кафедраси мудири, Н.Э.Каримова – Хитой сиёсати, тарихи ва иқтисодиёти кафедраси мудири, Д.Сайфуллаев – Жаҳон сиёсати ва ҳалқаро муносабатлар кафедраси мудири, Ш.Усмонова - Таржимашунослик кафедраси мудири.

Шунингдек, ЎзМУ, ЖИДУ, ТИУ, ЎзДЖТУдан таклиф этилган етакчи профессор-ўқитувчилар, кафедра мудирлари.

КУН ТАРТИБИ

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишиган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириғида хамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазириининг 2018 йил 7 июндаги “Олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик қўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли бўйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш максадида Тошкент давлат шарқшунослик институти ижодий ишчи гурухлари томонидан тайёрланган қўйидаги бакалавриат таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари Малака талаблари ва ўқув режалари муҳокамаси:

Тайлим йўналишлари:

- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (шарқ тиллари бўйича);
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (мумтоз тиллар бўйича);
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиш (хитой филологияси);
- 5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти (шарқ тиллари бўйича);
- 5120300 – Тарих (Шарқ мамлакатлари ва минтақалари бўйича);
- 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича);
- 5120700 – Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича);
- 5120700 – Жаҳон сиёсати (Хитой Ҳалқ Республикаси);
- 5120800 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
- 5231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва минтақалар бўйича).

Магистратура мутахассисликлари:

- 5A120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари ва тадқикот йўналишлари бўйича);
- 5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича);
- 5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);
- 5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;
- 5A120201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича);

- 5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича);
 5A120304 – Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича);
 5A120701 – Халқаро муносабатлар ва ташқи сиёсат;
 5A120801 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
 5A231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиётни ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва мигитакалар бўйича);

5A231101 – Ташқи иқтисодий фаолият (тармоқлар ва фаолият турлари бўйича).

Сўзга чиқдишлар: А.Манионов – Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндан “2018/2019 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишига қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндан “Олий таълим муассасаларидаги таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндан “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўкув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш максадида тузилган ишчи гуруҳ профессор-ўқитувчилари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Класификаторига” мувофиқ, хорижий ОТМлар тажрибасини ўрганиш натижасида 10 та бакалавриат таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўкув режалари хақида ахборот берди, уни муҳокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари хақида йиғилиш қатнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Эшитилди: Н.Абдуллаев – Институтдаги барча кафедралар мутахассислари ва ЎзМУ, ЎзДЖТУ, ТИУ, ЖИДУ ижодий ишчи гурухлари аъзоларини жалб этган ҳолда амалдаги Малака талаблари замонавий таълим технологиялари, энг янги ахборот ва ўкув-услубий талаблар асосида таҳлил этилди, чет элдаги мос таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизими синчковлик билан ўрганиб чиқилди. Мазкур таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича турдош этиб белгиланган ОТМларнинг тегишли кафедралари билан боғланилиб, улардан таклифлар олинди ва Малака талаблари ҳамда ўкув режалар лойиҳаси тайёрланди. Ўкув режалардаги бир қатор фанлар янгиланди ва колган фанларнинг мазмуни тубдан ўзгартирилди. Ўкув режаларини ишлаб чиқилишида фанлар таркиби, уларнинг мазмуни, маъруза, амалий ва семинар машгулотларига ажратилган юкламалар хажми, фанларнинг семестрларда ўқитилиш кетма-кетлиги ҳамда малакавий амалиётларни ўтказиш муддатлари белгиланган меъёрларга мос шакллантирилди.

Ушбу Малака талаблари ва ўкув режалари олий таълимга кўйилган талабларни ўзида тўлигича акс эттиради ва меъёр талабларига жавоб беради, олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификаторига мос равиша республикамида олиб борилаётган ислохотлардан келиб чиқиб, ҳалқ хўялигида замонавий инновацион технологиялар бўйича чуқур билим ҳамда амалий кўникмаларни бажаришга мўлжалланган. Малака талаблари республикадаги асосий кадрлар буюртмачи ва истеъмолчиси бўлган вазирлик, идора, корхона ва ташкилотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тармоқ институтлари, турдош олий таълим муассасалари билан келишилган.

Куи тартибидаги мазкур масала бўйича йиғилишда билдирилган фикр-мулоҳазалар ва таклифлар асосида муҳокамадан сўнг **ҚАРОР ҚИЛИНДИ:**

Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режалари маъқуллансин.

1. 2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари Малака талаблари ва ўкув режаларини Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигига ташкил қилинган ишчи гуруҳ вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиqlаниши учун Олий ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълим мини Ривожлантириш марказига топширилсин.

Мажлис рашен, ТДШИ ректори,
ф.ф.д., профессор

Котиба

А. Манионов

С. Умарова

Тошкент давлат шарқшунослик институти таълим йўналишлари ва магистратура
мутахассисликлари бўйича малака талабларининг асосий
кадрлар истеъмолчилари билан

КЕЛИШУВ ДАЛОЛАТНОМАСИ

Тошкент ш.

“10” 08 2018 й.

Биз қўйида имзо қўювчилар – Тошкент давлат шарқшунослик институти ректори А.Маннонов, Ўзбекистон Миллий университети ректори А.Марахимов, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети ректори А.Абдувахитов, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети ректори F.Рахимов Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари Классификатори”га мувофик ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари малака талаблари ва ўкув режалари билан танишиб, келишув ҳақида ушбу далолатномани туздик.

Малака талаблари ҳамда ўкув режаларининг ишлаб чиқилишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўкув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишига қабул килиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли карорлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириги ҳамда олий таълим соҳасини тартибга солувчи бошқа меъёрий-хукукий ҳужжатлар, шунингдек, халқаро тажрибаларга асосланилган.

Мазкур малака талаблари ва ўкув режаларининг ишлаб чиқилишида асосий кадрлар истеъмолчилари томонидан қўйилган талаблар ҳам инобатга олинган.

Ишлаб чиқилган малака талаблари ўрнатилган гартибда тасдиқка тавсия этилиши мақсадга мувофик.

Тошкент давлат шарқшунослик институти
ректори

А. Манонов

Ўзбекистон Миллий университети
ректори

А. Марахимов

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия
университети ректори

А. Абдувахитов

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети ректори

F. Рахимов

**Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган
5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака
талабларига**
ТАҚРИЗ

Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган 5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари ушбу таълим йўналиши учун мўлжалланган бўлиб, Ўзбекистон узлуксиз таълимининг малака талаблари ҳисобланади.

5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг давлат таълим стандарти Ўзбекистон узлуксиз таълимнинг малака талабларга тўлиқ жавоб беради ва ушбу таълим йўналиши бўйича профессионал тайёргарликка эга бўлган бакалаврларни тайёрлашга мўлжалланган. Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган 5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари жаҳон сиёсатида етакчи давлатларнинг тутган ўрни ва роли, жаҳон сиёсатининг ижтимоий – сиёсий, иқтисодий ҳамда харбий – техникавий асосларини пухта эгаллаган етук мутахассисларни тайёрлашни таянч мақсад қилиб қўяди. Ушбу мақсадни амалга ошириш учун қатор фанлар жумладан, Ўзбекистон дипломатиясига кириш, Хорижий Шарқ давлатлари дипломатик хизмати, Халқаро муносабатлар, Хорижий Шарқ мамлакатларида сиёсий жараёнлар ва Компоратив сиёсий тизимлар каби фанлар жорий этилиб, ушбу фанлар етук ва баркамол мутахассисларни тайёрлаш, уларнинг республикамизнинг миллий манбаатларини химоя қилишга интилишларини оширишга хизмат қилади.

5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари барча мезонларига жавоб беради, пухта ва изчил тузилган ҳамда ушбу таълим йўналиши учун Ўзбекистон узлуксиз таълимининг малака талаблари сифатида тасдиқланиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
хузуридаги Давлат бошқаруви академияси
факультет декани

PhD. O.A.Хасанов

**Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган
5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака
талабларига**
ТАҚРИЗ

Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган 5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари ушбу таълим йўналиши учун мўлжалланган бўлиб, Ўзбекистон узлуксиз таълимининг малака талаблари ҳисобланади.

5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг давлат таълим стандарти Ўзбекистон узлуксиз таълимнинг малака талабларга тўлиқ жавоб беради ва ушбу таълим йўналиши бўйича професионал тайёргарликка эга бўлган бакалаврларни тайёрлашга мўлжалланган. Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган 5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари жаҳон сиёсатида етакчи давлатларнинг тутган ўрни ва роли, жаҳон сиёсатининг ижтимоий – сиёсий, иқтисодий ҳамда харбий – техникавий асосларини пухта эгаллаган етук мутахассисларни тайёрлашни таянч мақсад қилиб қўяди. Ушбу мақсадни амалга ошириш учун қатор фанлар жумладан, Ўзбекистон дипломатиясиға кириш, Хорижий Шарқ давлатлари дипломатик хизмати, Халқаро муносабатлар, Хорижий Шарқ мамлакатларида сиёсий жараёнлар ва Компоратив сиёсий тизимлар каби фанлар жорий этилиб, ушбу фанлар етук ва баркамол мутахассисларни тайёрлаш, уларнинг республикамизнинг миллий манфаатларини химоя қилишга интилишларини оширишга хизмат қиласди.

5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари барча мезонларига жавоб беради, пухта ва изчил тузилган ҳамда ушбу таълим йўналиши учун Ўзбекистон узлуксиз таълимининг малака талаблари сифатида тасдиқланиши мумкин.

Ўзбекистон давлат жаҳон
тиллари университети
“Ижтимоий фанлар”
кафедраси мудири

с.ф.д., проф. Н.К.Жўраев

**Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган
5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака
талабларига**
ТАҚРИЗ

Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган 5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари ушбу таълим йўналиши учун мўлжалланган бўлиб, Ўзбекистон узлуксиз таълимининг малака талаблари ҳисобланади.

5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг давлат таълим стандарти Ўзбекистон узлуксиз таълимнинг малака талабларга тўлиқ жавоб беради ва ушбу таълим йўналиши бўйича профессионал тайёргарликка эга бўлган бакалаврларни тайёрлашга мўлжалланган. Тошкент давлат шарқшунослик институти томонидан тайёрланган 5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари жаҳон сиёсатида етакчи давлатларнинг тутган ўрни ва роли, жаҳон сиёсатининг ижтимоий – сиёсий, иқтисодий ҳамда харбий – техниковий асосларини пухта эгаллаган етук мутахассисларни тайёрлашни таянч мақсад қилиб қўяди. Ушбу мақсадни амалга ошириш учун қатор фанлар жумладан, Ўзбекистон дипломатиясиға кириш, Хорижий Шарқ давлатлари дипломатик хизмати, Халқаро муносабатлар, Хорижий Шарқ мамлакатларида сиёсий жараёнлар ва Компоратив сиёсий тизимлар каби фанлар жорий этилиб, ушбу фанлар етук ва баркамол мутахассисларни тайёрлаш, уларнинг республикамизнинг миллий манфаатларини химоя қилишга интилишларини оширишга хизмат қилади.

5120700 – “Жаҳон сиёсати” бакалавриат таълим йўналишининг малака талаблари барча мезонларига жавоб беради, пухта ва изчил тузилган ҳамда ушбу таълим йўналиши учун Ўзбекистон узлуксиз таълимининг малака талаблари сифатида тасдиқланиши мумкин.

**Муҳаммад Ал-Хоразмий номидаги
Тошкент ахборот технологиялари
университети проректори**

с.ф.н., доц. Х.П.Умаров

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус қасб-хунар таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг “Ижтимоий ва гуманитар фанлар” Ўқув-услубий бирлашмаси мажлисининг

БАЁННОМАСИ

“15” 08 2018 йил

Тошкент шаҳри

Қатиашдилар: Бирлашма ранеи – А.М. Маннонов

Аъзолари: Ўқув-услубий бирлашма котиби: С.М. Умарова;
ўқув-услубий бирлашма аъзолари ва таклиф этилганлар.

КУН ТАРТИБИ:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишига қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазиригининг 2018 йил 7 июндаги “Олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриши ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган Малака талаблари ва ўқув режаларини мухокама қилиш ҳамда уни тасдиқлаш учун тавсия этиш.

Эшитилди: Ўқув-услубий бирлашма ранеи А.М.Маннонов:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2909-сонли, 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иқтисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишига қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли, 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг камровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарорларида, Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-хх-сонли топшириғида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазиригининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриши ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли буйруғида белгиланган вазифаларни ижросини таъминлаш мақсадида институтда тузилган ишчи гурӯҳ профессор-ўқитувчилари томонидан “Олий таълим йўналишлари ва мутахассислари Классификатори”га мувофиқ 10 та бакалаврият таълим йўналишлари ҳамда 11 та магистратура мутахассислари бўйича ишлаб чиқилган малака талаблари ва ўқув режалари ҳакида ахборот берди, уни мухокама қилиш ҳамда ушбу янгидан яратилган малака талаблари ҳакида йигилиш қатнашчиларидан фикр-мулоҳаза ва таклифлар билдиришларини сўради.

Сўзга чиқдилар: ТДШИ Ўқув ишлари бўйича проректор Н.Абдуллаев:

Институтдаги барча кафедралар мутахассислари ва турдош олий таълим муассасаларидан мутахассис профессор-ўқитувчиларни жалб қилган ҳолда, чет элдаги мос таълим йўналишлари ва мутахассисларни бўйича таълим олиб бориладиган ОТМлар таълим тизимини изчил ўрганиш натижасида ҳамда белгиланган директив хужжатларга асосланиб, юкорида келтирилган таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисларни бўйича малака талаблари ва ўқув режалари лойиҳаси қайта ишлаб чиқилди.

Ушбу Малака талаблари ва ўқув режалари олий таълимга қўйилган талабларни ўзида тўлиғича акс эттиради ва меъёр талабларига тўлиқ жавоб беради, олий таълим йўналишлари ва мутахассисларни классификаторига мос равишда республикамизда олиб борилаётган ислоҳотлардан келиб чиқиб, ҳалқ хўжалигида замонавий инновацион технологиялар бўйича чукур билим ҳамда амалий кўникмаларни бажаришга мўлжалланган. Малака талаблари республикадаги асосий кадрлар буюртмачи ва истеъмолчиси бўлган вазирлик, идора, корхона ва ташкилотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг тармок институтлари, турдош олий таълим муассасалари билан келишилган.

Юкоридагиларни иnobатга олиб, куйидаги такомиллаштирилган малака талаблари ҳамда ўқув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман:

Таълим йўналишлари:

- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (шарқ тиллари бўйича);
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (мумтоз тиллар бўйича);
- 5120100 – Филология ва тилларни ўқитиши (хитой филологияси);
- 5120200 – Таржима назарияси ва амалиёти (шарқ тиллари бўйича);
- 5120300 – Тарих (Шарқ мамлакатлари ва миintaқалари бўйича);
- 5120300 – Тарих (Марказий Осиё мамлакатлари бўйича);
- 5120700 – Жаҳон сиёсати (миintaқалар бўйича);
- 5120700 – Жаҳон сиёсати (Хитой Халқ Республикаси);
- 5120800 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
- 5231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва миintaқалар бўйича).

Магистратура мутахассисликлари:

- 5A120101 – Адабиётшунослик (шарқ тиллари ва тадқиқот йўналишлари бўйича);
- 5A120102 – Лингвистика (шарқ тиллари бўйича);
- 5A120103 – Мумтоз филология (турлари бўйича);
- 5A120104 – Матншунослик ва адабий манбашунослик;
- 5A120201 – Қиёсий тилшунослик, лингвистик таржимашунослик (шарқ тиллари бўйича);
- 5A120302 – Тарих (йўналишлар ва мамлакатлар бўйича);
- 5A120304 – Тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқот усуллари (мамлакатлар бўйича);
- 5A120701 – Халқаро муносабатлар ва ташқи сиёсат;
- 5A120801 – Шарқ фалсафаси ва маданияти;
- 5A231000 – Хорижий мамлакатлар иқтисодиёти ва мамлакатшунослик (мамлакатлар ва миintaқалар бўйича);
- 5A231101 – Ташқи иқтисодий фаолият (тармоқлар ва фаолият турлари бўйича).

Уларга ишлаб чиқариш ва ИТИларининг мутахассислари, кадрлар буюрмачилари ва истемолчилари, турдош ОТМлари билан келишув баённомаси олинган. Сизлардан тайёрланган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режаларини муҳокама қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларингизни билдиришларингизни сўрайман.

Бирлашма аъзоларидан: ф.ф.д., профессор К.Содиков, т.ф.д., профессор М.Исҳоков, PhD Д.Сайфуллаев, и.ф.д., профессор Т.Расуловлар ҳам сўзга чиқиб, ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режаларини замонавий талаблар асосида тайёрланганлиги, уларда хорижий тажрибалар ҳамда гуманитар соҳадаги ислоҳатлар инобатга олинганлигини таъкидладилар. ушбу таълим йўналишлари Малака талаблари ва ўкув режаларини тасдиқлаш учун тавсия этдилар.

А.Манионов - бирлашма раиси, профессор. Институтимиз профессор-ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режалари олий таълим талаблари асосида тайёрланган, уларда Республикаизда гуманитар соҳада рўй берадиган иқтисодий ислоҳатлар ҳамда халқаро тажрибалар тўлигича ўз аксини тоғсан, деб ўйлайман. Шунинг учун муҳокамага қўйилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликларининг Малака талаблари ва ўкув режаларини маъқуллаш ва тасдиқлаш учун тавсия этишларингизни сўрайман.

Йигилиш аъзоларининг билдирган фикр ва мулоҳазаларини эътиборга олиб “Ижтимоий ва гуманитар фанлар” ўкув-услубий бирлашмаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Тошкент давлат шарқшунослик институти профессор-ўқитувчилари томонидан кадрлар истемолчилари талаблари ва хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари бўйича Малака талаблари ва ўкув режалари маъқуллансин.

2. Хорижий тажрибалар асосида ишлаб чиқилган 10 та таълим йўналишлари ва 11 та магистратура мутахассисликлари Малака талаблари ва ўкув режалари Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирилигига ташкил килинган ишчи гурӯҳ вакиллари томонидан экспертизадан ўтказиш ҳамда ўрнатилган тартибда тасдиқланиши учун Олий ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълимини Ривожлантириш марказига топширилсин.

“Ижтимоий ва гуманитар фанлар”

Ўкув-услубий бирлашмаси раиси, ф.ф.д., профессор

Бирлашма котиби:

А.МАНИОНОВ

С.УМАРОВА

**5120700 – Жиҳон сиёсати (минтақалар бўйича) таълим йўналиши бўйича Малака талабининг
ишлаб чиқилишига
ТУШУНТИРИШ ХАТИ**

5120700 – Жиҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналишини малака талабини ишлаб чиқиша куйидаги меъёрий-хукукий хужоатларга асосланилди:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2909-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 27 июлдаги “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисодиёт соҳалари ва тармоқларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3151-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 4 июндаги “2018/2019 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг Олий таълим муассасаларига ўқишган қабул қилиш тўғрисида”ги ПҚ-3769-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 июндаги “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3775-сонли қарори;

Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг 2018 йил 4 апрелдаги 5002-сонли топшириги;

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрга маҳсус таълим вазирининг 2018 йил 7 июндаги “олий таълим муассасаларининг янги 2018/2019 ўқув йилига самарали тайёргарлик кўриш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида”ги 504-сонли бўйруги.

Малака талабини ишлаб чиқиша бакалавриат таълим йўналиши битирувчиларига кадрлар истемолчилар томонидан кўрсатилган малака талаблари хисобга олинган.

Олдинги бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми билан қиёслаганда янги малака талаби бўйича бакалавриатда “Гуманитар ва ижтимоий-иктисодий фанлар” ва “Математик ва таббий-илмий фанлар” блоклари бирлаштирилиб, номи «Гуманитар ва таббий-илмий фанлар”га ўзгартирилди ва умумий юклама ҳажми 15-20 %дан 20-30%гача оширилди. “Умумкасбий фанлар” блокининг ҳажми 45-50 %дан 30-50 %гача, “Ихтиоселик фанлари” блокнинг ҳажми 10-15%дан 20-35 %гача кўпайди. Шу билан бирга бакалавриатда назарий таълим билан ишлаб чиқаришни боғлаш учун малакавий амалиёт муддатлари 16 хафтадан 30 хафтага оширилди ва аудитория машгулотларининг ҳафталик юкламаси 32 соатдан 30 соатга кискартирилди.

Ушбу малака талаб “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг мақсади ва вазифаларининг, шунингдек таълим-тарбияга йўналтирилган ҳамда Президент, Вазирлар Маҳкамасининг қарор-фармонларини мукаммал амалга оширилишига қаратилган.

Малака талаби дастурида миллий мустақиллик, демократия, бой миллий ва маънавий анъаналар, халқнинг терен интеллектуал имкониятлари ва умуминсоний қадриятлар тамойиллари хисобга олинди.

Малака талаби асосида таълим оловчиларда чукур билим, мустақил фикрлаш, юксак касбий малакавий қўниқма шаклланиши таъминланади.

Ушбу малака талаби халқаро тажриба, техника, технологиялар, фаннинг ривожланиш даражаси ва ютуқлари иктисодий устуворлик шароитида кадрларга нисбатан ишлаб чиқариш ва амалиётда қўйиладиган талабларни хисобга олган ҳолда илмий асосланади.

Ўқув юкламасининг оддийдан мураккабга қараб тузилишига эришилганлиги натижасида таълим оловчиларнинг кобилияtlари ва эҳтиёжларига кўра таълимни табакалаштириш имкониятлари хисобга олинди.

Таълим оловчилар ва битирувчиларни тайёрлаш, таълим фаoliyati сифатини баҳолаш мезонлари ва тартибларининг белгиланган меъёрий-коидаларга мослигига эришилди.

Малака талабнинг қулийлиги - унинг бажарилишини назорат қилиш, меъёр ва талаблари бузилишининг олдини олиш имкониятлари инобатга олинган бўлиб, таълим йўналишининг малака талабини ишлаб чиқиша мухим аҳамият касб этди.

5120700 – Жиҳон сиёсати (минтақалар бўйича) бакалавриат таълим йўналишига тажрибада текширудан ўтган таълим ҳамда ишлаб чиқариш амалий фаoliyatlарининг илгор меъёrlари киритилди.

Малака талабини ишлаб чиқиша мамлакат ижтимоий-иктисодий таракиётининг истиқболлари, жамият эҳтиёжи, фан, техника, технология ва маданият ютиклари, кадрлар тайёрлаш борасида жаҳон тенденцияларидан келиб чиқиб, иктисодиёт соҳаларининг модернизациялашув шароитида кадрлар истемолчиларининг талабларини олий таълим мазмунига тезкор жорий этишига тегишли шароитлар яратиш, олий таълим давлат талим стандартларини халқаро амалиётдағи 4 академик стандартлар билан уйғулаштирилди ҳамда уларни узвийлиги таъминланди.

Тошкент давлат шарқшунослик институти
ўқув ишлари бўйича проректори

Н.А. Абдуллаев

2.04	Геосиёсат	244		144	244		136		3-блокка ўтказилди
2.05	Спёсий таҳлия	110		66			-110		Ўкув режадан чикарилди
2.06	Математик моделлаштириш	62		36	124		68	+62	
2.07	Экология ва атроф-мухитни мухофаза килиш	62		36			-62		Ўкув режадан чикарилди
2.08	Танлов фанлари	98		58			-98		Ўкув режадан чикарилди
3.00	Умумкасбий фанлар	3406	48,5	2010	3088	47	1712	-318	2-блок деб ўзгартрилди
3.01	Сиёсатинуносликка кирин	244		144	184		102	-60	
3.02	Жаҳон сиёсати	244		144	244		136		
3.03	Дипломатик протокол ва этикет	244		144	144		80	-100	Дипломатик хизмат, протокол ва этикет деб номи ўзгартрилди ва 3-блокка ўтказилди
3.04	Халкаро хукуқ	184		108	124		68	-60	
3.05	Шарқ мамлакатлари халкаро муносабатлари	184		108	184		102		3-блокка ўтказилди
3.06	Халкаро ташкилотлар	74		44	72		40	-2	Халкаро ташкилотлар ва глобал бошкарув деб номи ўзгартрилди
3.07	Асосий шарқ тили	1566		924	2126		1180	+560	
3.08	Гарб тили	514		304			-514		1-блокка ўтказилди
3.09	Танлов фанлари	152		90	90		50	-62	
4.00	Ихтиесослик фанлари	1006	14,3	596	1392	21	770	+386	3-блок деб ўзгартрилди
4.01	Ташкил спёсий фаолият	148		88	72		40	-76	Ижтисодий дипломатия деб номи ўзгартрилди
4.02	Сиёсат ва дин	122		72	124		68	+2	
4.03	Халкаро муносабатлар тарихи ва назарияси	366		216	124		68	-118	Халкаро муносабатлар тарихи ва Халкаро муносабатлар назарияси деб 2 та фанга ажратилади
4.04	Халкаро хавфсизлик муаммолари	148		88	144		80	-4	Хорижий шарқ мамлакатларида хавфсизлик муаммолари ва мажоралар деб номи ўзгартрилди
4.05	Конфликтология	148		88	124		68	-24	Үрганилаётган мамлакат ички ва ташкил сиёсати деб номи ўзгартрилди
4.06	Танлов фанлари	74		44	108		60	+34	
5.00	Қўшимча фанлар	428	6,1	252	396		220	-32	
ЖАМИ:		7020	100	4160	6588	100	3660	-756	
Малакавий амалиёти		972			1188			+216	Малакавий амалиёти ўтказили 18 ҳафтадан 22 ҳафтага узайтирилди
Биттирув малакавий ниси		270			324			+54	
Аттестациялар		1026			972			-54	
ЖАМИ:		2268			2484			+216	
ҲАММАСИ:		9288			9072			-216	

Изоҳ: 2018 йил ўқув режасида “Гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий фанлар” ва “Математик ва табиий-илмий фанлар” блоклари бирлаштирилиб, номи “Гуманитар ва табиий-илмий фанлар”га ўзгартрилди, фанлар сони 17 тадан 8 тага камайтирилди, умумий юклама хажми 31,1%дан 26%га камайтирилди.

“Умумкасбий фанлар” 3-блок 2-блок деб ўзгартрилди, ўқув юклама хажми 48,5%дан 47%га камайтирилди.

“Ихтиесослик фанлар” 4-блок 3-блок деб ўзгартрилди, ўқув юклама хажми 14,3% дан 21% гача оширилди.

Шу билан бирга бакалавриатда назарий таълим билан ишлаб чиқаришни боғлаш учун малакавий амалиёти муддатлари 18 ҳафтадан 22 ҳафтага оширилди, аудитория машғулотларининг хафталиқ юкламаси 32 соатдан 30 соатга кисқартирилди.

Ўқув ишлар бўйича проректор

Н.Абдуллаев

**“Жаҳон сиёсати (минтақалар бўйича)” йўналиши бўйича бакалавриат малака талабларининг
халқаро миқёсидағи бошқа таълим стандартлари билан қиёсий таққослаш
Бакалавриатурда таълим жараёнининг умумий кўрсаткичлари**

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси (бакалавриатура)	Буюк Британия (бакалавриатура)	Америка Кўшма Штатлари	Канада
1.	Бошланиши	ўрта маълумотдан сўнг	ўрта маълумотдан сўнг	ўрта маълумотдан сўнг	ўрта маълумотдан сўнг
2.	Давомийлиги	4 йил	4-5 йил	4-5 йил	4 йил
3.	Таълим олувчилик сони	1-9	6-9	1-12	1-15 та гача
4.	Ўтиш жойлари	Университет кафедрасида, ташқи ишлар вазирлигига, сиёсий партияларда	Университет кафедрасида, илмий тадқикот институт ва марказларида, нодавлат ташкилотларда,	Университет кафедрасида, талабаларнинг йўналиши ва илмий тадқикот мавзуларига таалуқли бўлган сиёсий институтларда	Университет кафедрасида, талабаларнинг йўналиши ва илмий тадқикот мавзуларига таалуқли бўлган сиёсий институтларда
5.	Таълим берувчилар	Университетда фаолият юритаётган профессор-ўқитувчилар, малакавий ӯқитувчилар	Университетда фаолият юритаётган профессор-ўқитувчилар, малакавий ӯқитувчилар	Университетда фаолият юритаётган профессор-ўқитувчилар, амалий фаолият юритувчи мутахассислар.	Университетда фаолият юритаётган профессор-ўқитувчилар, малакавий ӯқитувчилар, амалий фаолият юритувчи мутахассислар.
6.	Таълим жараёнини кузатиш ва назорат қилиш	ОЎМТВ, ДТМ, кафедра раҳбари, бириктирилган бошқа ӯқитувчилар	Олий таълим вазирлиги, институт раҳбарияти, факультет раҳбарияти, кафедра раҳбарлари, кафедра ӯқитувчилари ва илмий раҳбарлар	Талабалар бириктирилган кафедра, проректорлар, институт хомийлари	Талабалар бириктирилган кафедра, проректорлар, институт хомийлари

Бакалавриатурада таълим жараёнинг таркиби

№	Таълим жараёни	Ўзбекистон Республикаси	Буюк Британия (Кэмбридж) (бакалавриатура)	Америка Кўшма Штатлари	Канада
1.	Назарий таълим	Талабаларга кафедрадаги ўқитувчилар томонидан назарий билимлар берилади	Тажрибали профессор-ўқитувчилар	Талабалар асосан ўзларининг йўналишлари бўйича профессор-ўқитувчиларнинг маърузаларига кирадилар.	Асосан маъруза ва амалий машғулотлар кўринишида
2.	Амалий таълим	Ташки ишлар вазирлигига, сиёсий институтларда талабаларнинг тадқикот ишига мос келадиган бошқа институтларда	Илмий-тадқикот институт ва марказларида, кафедрада	Асосан кафедрага хомийлик килаётган сиёсий институтларда, кафедрада, хусусий аналитик марказларда	Асосан кафедрага хомийлик килаётган сиёсий институтларда, кафедрада минтақалар бўйича таҳлилий марказларда
3.	Илмий тадқикот ишлари	Ҳар бир талаба кафедрага ҳафтада бир маротаба келиб, кафедра ўқитувчилари билан биргаликда илмий-тадқикот иши бўйича тадқикот олиб боради.	Илмий иш бўйича кафедра ёки ўзининг мавзуси бўйича бошқа мутахассис билан турли илмий-тадқикот институт ва марказларида.	Илмий иш бўйича кафедра ёки ўзининг мавзуси бўйича бошқа мутахассис билан турли илмий-тадқикот институтларида шунингдек, бир йил давомида XXРда илмий тадқикот ишларини олиб боришлари мумкин.	Бакалавриатурда танлаган мавзуси бўйича диссертация ишини илмий раҳбар назорати остида амалга оширади. Мавзу ўкиш жараёнида танланади. Бир йил давомида XXRнинг илмий-тадқикот марказларида илмий фаолият олиб боришлари мумкин.
4.	Мустақил таълим	Ўтилган мавзулар бўйича талабаларга кўшимча мавзулар доирасида ишлаш учун мустақил ишлар берилади.	Талабалар турли сиёсий мавзуларда мустақил изланишида ва семестр якунида ўз хуласаларини профессор-ўқитувчиларга тақдим этишади	Талабалар мустақил таълимда таҳлилий изланишлар ва илмий мақолалар устида иш олиб борадилар	Танланган мавзу курс иши шаклида мавзу берган ўқитувчига топширилади.
5.	Таълим жараёнида баҳолаш	Университетда талабанинг билими рейтинг доирасида баҳоланади. Баҳолаш талабанинг билим доирасига, дарсларга катнашишига караб 55-100 баллгача қўйилади.	Семестрлар давомида асосий фанлардан белгиланган кредитларни семинар машғулотлари давомида муҳокамалар, лаборатория машқлари оркали йигиб борадилар.	Хар семестрда (ёзги, кузги) талабалар Назария, Америка сиёсати, Киёсий сиёсат, Халқаро муносабатлар, Методология ва турли конференцияларда катнашганлиги бўйича таккосланади.	Ҳар бир фандан курс иши ёки оғзаки жавоб тарзида фан ўқитувчисига А, В, С баҳолаш тизими асосида топширилади. Яқуний давлат имтихон ёзма иши шаклида амалга оширилади.

Бакалавриатура таълим жараёнинг мазмуни ва давомийлиги

Ўзбекистон Республикаси	Муддати	Буюк Британия	Муддати	Америка Кўшма Штатлари	Муддати	Муддати
1. Сиёсатшуносликка кириш	2 сем	1. Сиёсатшунослик назариясига кириш	4 ой	1. Сиёсатшунослик	4 ой	2 сем.
2. Жаҳон сиёсати	1 сем	2. Халқаро муносабатлар	4 ой	2. Қиёсий сиёсатшуносликка кириш	4 ой	1 сем.
3. Дипломатик протокол ва этикет	2 сем	3. Жаҳон сиёсати	4 ой	3. Ислом, Эрон ва Ғарб	4 ой	1 сем.
4. Сиёсий назария ва концепциялар	1 сем	4. Сиёсат амалиёти	6 ой	4. Халқаро муносабатлар	6 ой	2 сем.
5. Халқаро хукуқ	2 сем	5. Халқаро хукуқ	4 ой	5. Сиёсий назарияга кириш	5 ой	2 сем
6. Халқаро минтақашунослик	1 сем	6. Африка давлатларида хукумат ва сиёсат	4 ой	6. Хукуматлар қиёсий тахлилига кириш:	5 ой	1 сем.
7. Геосиёсат	1 сем	7. Яқин Шарқ мамлакатларида хукумат ва сиёсат	6 ой	Европа мамлакатлари мисолида	4 ой	1 сем
8. Сиёсий тахлил	2 сем	8. Сиёсий тахлил	4 ой	7. Америка хукумати сиёсатига кириш	5 ой	1 сем
9. Халқаро хавфсизлик муаммолари	2 сем	9. Яқин Шарқда можаро ва уларнинг хал этиш амалиёти	4 ой	8. Халқаро муносабатларга кириш	5 ой	1 сем
10. Шарқ мамлакатлари халқаро муносабатлари	2 сем	10. Ривожланиш сиёсати	6 ой	9. Сиёсий назария	5 ой	1 сем
11. Хорижий Шарқ мамлакатларида сиёсий жараёнлар	2 сем	11. Сиёсат маданияти	4 ой	10. АҚШ сиёсати	5 ой	1 сем
12. Халқаро ташкилотлар назарияси ва амалиёти	1 сем	12. Глобаллашув ва глобал бошқарув	6 ой			
13. Конфликтология	2 сем	13. Киёсий тизимларга кириш	4 ой			
14. Сиёсат ва дин	2 сем	14. Ислом ва демократия	6 ой			
	2 сем		6 ой			

				11. Қиёсий сиёсатшунослик		
--	--	--	--	------------------------------	--	--